

פרשת אלול תשע"ז

ע' כ"ז

וענייתם את נפשתיכם בתשעה

לחדש פערב (נג' לב)

סניני
כ"ז

|| מסופר על רבי מנחם מנדל מקוסוב, שהיה חולה במחלה קשה, ונאסר עליו לצום ביום כפור. חששו חסידיו פן יאבה רבם לצום למרות מחלתו. פנו לרבי יהושע מבעלז שהיה מחותנו, כדי שישפיע עליו להמנע מן הצום. כתב הרבי מבעלז לרבי מנחם מנדל: מי יוכל להאמין זאת על איש קדוש כמותו, הלא מרועה אחד אנחנו מצווים ועומדים לבלתי אכול ביום הכיפורים וכן לאכול במקום המצטרך, משום "ונשמרתם לנפשותיכם"! זוכרני, עת חלה אבי רבי שלום, חששנו פן יסרב לאכול, אך הוא בצדקתו הזדרז אחרי "כל נדר" לבקש אוכל כפי שהיה צריך ואמר: "הריני מוכן לקיים מצות בורא", ואכל בשמחה יתירה שלא ראינו כמותה רק בעת שאכל מצה או נטל לולב...

|| ומסופר על ה"חזון איש" שפעם התמרמר בפניו חולה זקן, שאסרו עליו הרופאים לצום ביום כיפור, והדבר גרם לו צער רב מאוד.

העיר לו ה"חזון איש": מי אומר שלא תצום? אתה תצום שני צומות! חכמינו קבעו שהאוכל בתשיעי כאילו התענה שני צומות, ולמה אמרו כך, אין זאת אלא משום שבתשיעי בתשרי זהו רצון ה'. ואם אתה מחוייב על פי דין לאכול גם בעשירי, מדוע לא יעלה הכתוב גם עליך כאילו אתה צם שני צומות!

אחר הוסיף וזרז: אין אנו אלא חיילים פשוטים, המקיימים את הפקודות שהוטלו עלינו, אם לצום נצום ואם לאכול נאכל...

ממלכת כהנים וגוי קדוש

"קדושים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם כי את אשי ה' לחם אלהיהם הם מקריבים והיו קודש" (פסוק כ"ט ו')

"וקדשתו כי את לחם אלהיך הוא מקריב קדש יהיה לך כי קדוש אני ה' מקדשכם" (פסוק כ"ט ו')

"דבר אל כל עדת בני ישראל: אמרת אלהים קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם" (פסוק י"ט ו')

אמת אלך

|| בקדושות רבות נתקדשו ישראל זו למעלה מזו, שהרי אין הקדושה מדרגה מסוימת אלא שאיפה מתמדת, לא מקום אלא דרך, ראה נא מה שכתב אור החיים הק' בפרשת קדושים (י"ט ב') "ובאמת מצינו בכל הלקי הבריאה שיש בהם מדרגות קדושה גבוה מעל גבוה", ורבים מספרי היראה הביאו מש"כ בספר הצניעה (פ"ג ופ"ו) רמז "והר סיני עשן כנור" (שמות י"ט י"ח) עולם שנה נפש - אלה הם שלשת ענפי הבריאה כולה, עולם כנגד תבל ומלואה שמים וארץ ומה שביניהם, שנה - כנגד בריאת הזמן, ונפש - כנגד בריאת האדם, ובכל שלשת אלה יש מדרגות קדושה זו למעלה מזו, בעולם - מדינת רים שאין בה קדושה כלל למעלה ממנה ארץ קדשנו, למעלה ממנה ירושלים, הר הבית, העזרזר, ההיכל והקדושה רעליגונה קודש הקדשים. בשנה - ימות הרול למעלה מהם חיל המועד, י"ט, שבת, י"וה"כ שהוא שבת שבתית, וכן גם בנפש - אומיות העולם, ישראל, שבט לוי, משפחת הכהנים ימעל כולם רבה הנדיל מאחרי וכן גורו וזכרתי ית"ע שבכל המקום מהדקו הבריות מתפשטת ומושפעת אור עיון ושפע אלוהי מן הגדולה הקדושה שגורא משה מקרב דושיקי שמיא יאדעל (ר"ל ע"ז) אל תסמונה ית יתירות ממנה עי' דיוסא התתונה וזכרתי וימדיני יתגביר.

(4) חזק חכמה

1. ודעת האלקי יש מצוות המקשרין ישראל
לארציהם שבשמים, ויש מצוות המקשרים ישראל
זה לזה, כגון ציצית ותפילין ומזוזה — הן מצוות
המקשרין ישראל להשם יתברך, וגמילות חסדים
ותרומות ומעשרות הנה מקשרין זה לזה, ונמשל
זה יש בין שבת ליום טוב: — שבשבת הלא
(שמות טו, כט) "אל יצא איש ממקומו", והוצאת
אסורה, ומלאכת אוכל נפש אסורה. ואם בן כל
איש ואיש בפני עצמו הוא, לבדו הוא יושב
ועוסק בתורה, שהנה מקושרים אל השם יתברך
המרכז האמיתי אשר כל ישראל המנו קיום
נפרדים המגיעים למרכז אחד — הוא השם
יתברך, ולסיבת זה הנה קשורים יחדיו, כמו
שאמרו במדרש רבה בני יעקב שעובדים לאל
אחד נקראים "נפש". אבל יום טוב הוא מן
המצוות המקשרין האומה זה לזה, לכן מלאכת
אוכל נפש מותר. ואם יבואו אלף אורחים יאפה
להם, עד כי אמרו (פסחים טו, ב) האופה מיום
טוב לחול (רבה אמר) אינו לוקה (אמרנו):
הואיל וחזי לאורחים, וקנא חייבים לעלות לרגל
ולשמוע ולשמח, לכן הותרה הוצאה והבערה, שאם
לא כן לא יהיו מקושרים ומאוגדים זה לזה כאחד.
הנה, בהתבוננך תראה, כי בפסח שהוראתו
היה על שפסח המקים על בתי בני ישראל
במצרים, הלא אז עדיין לא הייתה האומה
נקשרת, כי היו בידים איש באחיו, "ואל יצא
איש מפחו ביתו עד בקר" (שמות יב, כב).
רק שכולם היו מוסכמים בדעה אחת בלקחת
יעקב ומקשרים לאדון אחד — הוא ה' אדוקי
ישראל, ולכך הפסח שבא בהוראה זו, כחייב היה
שאינו נאכל אלא למנוח, והאוכלים אותו עריכים
למנוח מערב פסח, והוא כמו שבת, שבו שטח
בערב שבת יאכל בשבת (עבודה זרה ג, א).
והאומה אינה מקושרת זה לזה רק באופן חלקי,
שהם מקושרים זה לזה על ידי כך שמקושרין
למרכז אחד, לכן כתוב "ספחתם לכם ממחרת
השבת" — זה פסח, שהוא בהוראתו כמו
שבת. "עד ממחרת השבת השביעית" —
שאו תהיו מקושרים זה לזה בהתגלות ה'
חכמה פאת שדך, לעני ולגר תשוב וכו' (פסוק
כב). אמנם בכל האומות, המקושרותם זה לזה
היא נימוסי וענין לאימי הבא מצר התגלו
הדירה בארץ אחת והשמועות בדיעות, לא כן חלי
יעקב, כי התכשרות הלאומי הוא גדול כל כן
כי החורה ביונה להאומה, וכפי הסכמת חכמים
וגדוליה כן נמשכים דרכי האילקים והשגחתו י'
וכמו שאמרו (דברים רבה ב, ט) : נדד אני ואנני
ליבת דין של מטה ידע אימת ראש ויטעו יום
הכיבושים, ויאחזי (פסוק לז) — אמילי שוגגי
יואש היצא חן, א) "ולא תסור" יצחק וישראל
51 (דברים י, יא), וכמו שפירשנו דף האסור והעבול
אמת איננו יספס, והוצאת דין יספס האסור

(3) חזק חזק

1. מהי קדושה זו ומה פירושה, כבר כתבו התוס' (תוס' קידושין ב' ע"ב) כאשר
אמרו שם דלשון קידושין באשה משום דאסר לה אכ"ע כהקדש "ופשטא דמילתא
מקודשת לי מיוחדת לי ומזומנת לי".

אין מושג הקדושה אלא יחוד וזימון ומשום כך מצינו לשון זה אף על צד
הטלילה עיין ברכות (ח' ע"ב) "אני ציויתי למקודש, תני רב יוסף אלו הפרסיים
המקודשין ומזומנים לגיהנם".

שבט הכהנים מיוחד ומזומן לעבדות המקדש ובכך קדושתו, אך גם כלל ישראל
כולו נצטוו להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש" גם הוא נצטוו להתייחד לעבודה,
לא במקדש שבהר המוריה אלא במקדש שבעולם כולו, העם נצטוו לקדש את
החול והכהנים נצטוו לקדש את הקדש, וכולם כאחד ממלכת כהנים הם וגוי
קדוש.

ואף עבודת הכהנים, לא שלהם בלבד היא, אלא של הכלל כולו שהרי הני כהני
שלוחי דין ניהו ולא רק שלוחי דרחמנא (קידושין כ"ג), ובאמצעות הכהנים כלל
ישראל כולו מתייחד ומתעלה לגבוה, ראה לשון הרמב"ם בספר המצוות מ"ע ל"ט
"היא שציונו להקריב במקדש שני כבשים בכל יום", הכהנים הם הם שמקריבים
את התמידים ועבודת הזר פסולה, ומ"מ אנו נצטוו להקריבם ע"י הכהנים
שליחנו, שליחי עם ישראל כולו (וע"ע במ"ע כ"ז ומ"ע כ"ט והארכנו בזה במק"א).

ועוד מצינו במדרש (ילקוט שמעוני בראשית רמז ע"ה) שכותי אחד שאל את
יעקב, אתה הבטחת "כל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך", הקב"ה נתן לך י"ב
שבטים ולא הפרשת מהם אלא שבט אחד בלבד הלא הוא שבט לוי, ויעקב ענה
באמת קבלתי י"ד שבטים דהלא אפרים ומנשה כראובן ושמעון הם לי, ומהם
ארבעה בכורים שאף הם מיוחדים לעבודה (עיין זבחים ק"ב ע"ב דכל זמן שלא
נבנה בית המקדש היתה העבודה בבכורים), ומעשרת השבטים הנותרים הפרשתי
אכן את שבט לוי למעשר.

והדברים נפלאים שבט לוי כתרומה וכמעשר הוא, וכשם שע"י הפרשת
בהתרומה והמעשר אף השיירים מתעלים ומתוקנים, וכשם שאין חלות תרומה אלא
בשיירה ניכרים, כך אין קדושה בשבט לוי אלא ע"י שיירי אוכלוסי ישראל וע"י
שבט לוי אף הם מתעלים ומתקדשים.

כל ישראל קדושים, כולם מיוחדים ומזומנים לעבודת הבורא, איש איש
בעבודתו, איש איש במצותו, וכולם כאחד

וכוונתו דכל עשיות הפסח אינן באין לריצוי
אלא בכדי להתיר בשרו באכילה, אלא דבכל
מקום כשבא לשחוט בהמת חולין כגו' ליה
בשחיטה בלבד וכאן צריך ג"כ כל ד'
העבודות, אבל מכיון שעיקרו אינה בא אלא
לאכילה חלה הכל בשחיטתו. וחדש, דבפסח
מצרים הא לא היה מזבח¹⁵, ומחא טעמא
איצטריך לן אזהרה מיוחדת בפסח שלא
להקריבו בבמת יחיד, וגם הוצרכנו לאזהרה
מיוחדת שצריך לשחטו בעזרה¹⁶, ודו"ק.
ובזה אפשר להסביר מדוע שחט פסח לשם
חילין נמי פסול¹⁷, ובאמת לפי גבי בכור
ומעשר נמי ה"ל למיפסל לשם חולין, אלא
דאינהו כשרין שלא לשמה, ודו"ק. שוב
נוכחתי שהגאון בעל אור שמה נפטי'
מפסולי המוקדשין הלי"א] כתב סברא זו
ליישוב מדוע פסח לשם חולין פסול, ועיי"ש.

ולפי זה נראה דמטעם זה דייקה החורד
לכתוב "ממחרת השבת" ולא כתבה "ממחרת
הפסח", דביון דנכתבאר דלשון "פסח"
שבתורה קאי על אכילת פסח, וגם ביארנו
שבפסח מצרים "ממחרת הפסח" היה בט"ו
ובפסח דורות "ממחרת הפסח" היה בט"ו,
א"כ עבשיי שהם עברו רק את פסח מצרים,
א"כ אילי היה נכתב "ממחרת הפסח" לא
ל"היה ברור לנו איזה יום הוא בניסן — אם
הוא ט"ו או ט"ז, ולפיכך כתוב ממחרת
השבתון של פסח, שהוא ודאי בט"ו הוא,
וא"כ ממחרתו ודאי בט"ז הוא, ודו"ק היטב.

הטעם שאין מברכין שהחיינו על ספירת העומר

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' (כג, טז)

ע"ן בבעל המאור סיף מס' פסחים שתמה למה אין מברכין שהחיינו על ספירת
העומר, ותירץ שספירת העומר בזה"ל אינו אלא מדרבנן וזכר לעגמת נפשנו לחרבן
בית מאוינו, וקיינו, הספירה הוי זכר לחורבן שבזמן הזה אין קרבן העומר וכל
הספירה הוי דרבנן, ולכן אמר היה מונה ימים ולא שבועות (מנהות סו, א).

ושמעתי ממו"ר מרן הגר"ד, דסברת הבעה"מ היא סיבת מנהגי האבילות בימי
הספירה, מלבד הטעם של אבילות על פטירת תלמידי ה"ע, אלא דלפ"ז דין האבילות
להיות כל ימי הספירה, וכן הוא מנהג דאר"י וכן נהג רבינו ז"ל.

ועתה אמר רבינו ז"ל טעם למה אין מברכין שהחיינו על ספירת העומר (אפילו
להרמב"ם דספירה בזמן הזה דאורייתא), משום דכל הענין הוא שמחכים לעת של
קבלת התורה, שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, וכמו שביאר החינוך בזה
במצות ספירת העומר (מציה שו), ואמר רבינו דא"כ אין מקום לברכה של שהחיינו,
שזמן מברכין כשהגיע הזמן והמטרה — "שהחיינו וקיימנו לזמן הזה", אבל מצות
ספירת היא לחיוב, שבימי ספירה מפני שעדיין לא הגיע העת והמטרה, וכלשון
החינוך: "ויפנו כי הוא"ל עיקרן של ישראל ובעבודה נאמרו ועל לכל הגדולה שעתה
אליה נעבידים מצות מיוחדת וז"ל של פסח ע"י יום נתינת התורה להצאיתנו ממצרים
והפך הגדול אל היום הנכבד הנמשך לבנות מעבד ישראל את ה' ונתינת תורה נתינת יבוא
העת הנכבד אליו שיצא להצאתו כי הוציא ממצרים את ישראל וכל ימינו נחשב
אל ימי התורה, וכל יום יום נחשב גם לזמן שהיה על יציאתנו ממצרים, ולכן
עשינוהו יום יום באזהרה על דרך זו שישמחו כיצד נאמרו ונחשבנו

כ"ג, י"א. ממחרת השבת יניפנו הכהן.

פירש"י וז"ל: ממחרת יום טוב הראשון
של פסח וכו'. ועיין רמב"ן שנרחק מדוע
באמת כתוב ממחרת השבת ולא כתוב
ממחרת הפסח, ועיי"ש. והנראה בזה, דהנה
הארכתי לבאר בחידושי לעיל בפרשת בא
[י"ב פ"י] שבפסח מצרים היה היום קודם
הלילה, ולכן כשאכלו את הבשר כליל פסח
היה עדיין י"ד ניסן, ורק אחר שניתנה תורה
הוכרח לנו שהלילה הולך קודם היום ול"ל
אכילת הפסח הוא כבר ט"ו בניסן, וכיארתי
[לפ"ז יש חילוק בין "ממחרת הפסח"
שקודם מתן תורה לזה שלאחר מתן תורה,
והיינו שזה ודאי שהפסח נקרא על שם
אכילתו, ולכן חיבת "פסח" שבקרא קאי על
אכילת הפסח ולא על שחיטתו, ולכן קודם
מתן תורה — שהפסח נאכל בי"ד —
"ממחרת הפסח" היא ט"ו בניסן, ואילו
לאחר מתן תורה — שהפסח נאכל בט"ו —
"ממחרת הפסח" הוא ט"ז בניסן, ועיי"ש.

ויסוד דבר זה שהפסח נקרא על שם
אכילתו, הנה זה מדויק מלשון הרמב"ם
שכתב [ריש הלכות קרבן פסח]: מצות עשה
לשחוט את הפסח, וצריך טעם למה שינה
כאן לשונו ממש"כ בשאר הקרבנות מצוה
להקריב קרבן פלוני וכאן כתב לשחוט, אלא

(5)
הלכה
פסח

(6)
דין
פסח

ולפ"ד רבינו ז"ל יש להבין מה שאין אנו מברכין שהחיינו בשעת קדושינו ונשואין. שלכאורה מה גרע מצות קדושין ונשואין שבאה בשאר מצות הבאות מזמן לזמן. וכן מה גרע לקרית אשה מלקחת בגד. אבל לפי דברי מו"ר זצ"ל יש לפרש. דבנשואין אין זה רק זמן אחר בשעת הופה וקידושין אלא שאנו מצפים שבכל יום ויום יהיה בין איש לאשתו יעמיק יותר ויותר בשמחה אושר ובבנין של בית של תורה ובנים עוסקים בתורה ומצוות. ועיין עוד במחזיק ברכה להגא"י רחיד"א (סי' רכא אות ה) ובשו"ת חת"ס (או"ח סי' נה) יבש"ך (יו"ד סי' כח ס"ק ה) בגליון מהרש"א (י"ד שם) ובערוך השולחן (סי' רבא אות ד) מש"כ בענין שהחיינו במצוה זו.

(7) שם

[רנב] אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפרים הוא וגו' (א) עיין יומא פ"ו ע"ב במתניתין. דיום הכפרים מכפר רק עם התשובה, ובגמרא שם איתא דזה שלא כרבי, דרבי אומר, על כל עבירות שבתורה, בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה, יוה"כ מכפר, חוץ מפורק ע"ל ומגלה פנים בתורה ומפיר ברית בכשר, שאם עשה תשובה יוה"כ מכפר, ואם לא עשה תשובה אין יוה"כ מכפר. ועיין שבועות י"ג ע"א דמודה רבי בכרת דיומא, (כלומר בעבירה מחמת יוה"כ עצמו של עינוי ושל מלאכה), שאין יוה"כ מכפר רק לשבים, דאל"כ כרת מחמת יוה"כ שכתבה תורה אין משכחת לרבי, הרי חסיד יוה"כ מכפר, וע"כ דעל כרת דיומא גם רבי מודה, שאין יוה"כ מכפר רק לשבים, וראיתי באיזהו ספר (ונשכח ממנו) שמה, שכתב בהא דאיתא בכתובות ק"ג ע"ב: ההוא יומא דאשכבתי דרבי,

(8) הכנס יתרון

ונמא בת קלא ואמרה, כל דהוה באשכבתי דרבי מזמן לחיי העוה"ב, דלכן אמר הבת קול, שכל שהי בפטירתו של רבי מזמן לחיי העוה"ב, כי לפי המבואר במדרש פ' אחרי, (וכן הוא ג"כ בירושלמי יומא פ"א ה"א), כשם שיוה"כ מכפר כן מיתחן של צדיקים מכפרת על ישראל, ולפי"ז אם נאמר דיוה"כ אינו מכפר רק לשבים, גם מיתחן צדיקים אינה מכפרת רק לשבים, אבל אם נאמר כרבי, דיוה"כ מכפר בין לשבים בין לשאינם שבים, גם מיתחן צדיקים מכפרת אפילו על שאינם שבים, ולכן ביום פטירתו של רבי, הנה לכבודו הורו מן השמים הלכה כותי, ונפיק בת קול, שכל שהי באשכבתי דרבי מזמן לחיי העוה"ב, והיינו לא לכד השבים רק אפי' שאינם שבים, כי לשטת רבי יוה"כ מכפר על שאינם שבים, וח"ה גם מיתחו היתה מכפרת אפילו על שאינם שבים.

(ג) ונראה להוסיף עוד בזה נוסף, ולבאר ע"ד זה מה שנאמר בגמרא דכתובות שם: ההוא כובס כל יומא היה אחי קמי, ההוא יומא

לא אחא, כיון דשמע הכי, סליק לאינרא ונפל לארעא ומת, יצתה בת קול ואמרה, אף ההוא כובס מזמן לחיי העוה"ב, ויש להבין אמאי הודיעו מן השמים ביחוד ע"י בת קול, שגם זה הכובס מזמן לחיי העוה"ב, ועם האמור למעלה י"ל בזה רעיון נכון, דלפי מה דמשמע מדברי הגמרא שם, הכובס הזה הפיל עצמו מן הגג, והמית עצמו לדעת, וזה הוא עין נורא מאד, וכמו שאמרו חז"ל, שהמאבד עצמו לדעת אין לו חלק לעוה"ב, ובענין שהכובס עשה החטא הזה מחמת פטירתו של רבי, הוה בבחינת כרת דיומא ביום הכפורים, וסו"א שכמו בכרת דיומא גם לשיטת רבי אין יוה"כ מכפר, ה"ה שלא תכפר על חטא הכובס גם מיתחן צדיקים, ויצתה בת קול ואמרה שגם עליו מיתחו של רבי מכפרת, וגם הוא מזמן לחיי העוה"ב.

(ו) ובטעם הדבר, מדוע באמת יצתה ב"ק ואמרה, שהכובס מזמן לחיי העוה"ב, אף שחטאו ה"י בבחינת כרת דיומא, שאין יוה"כ מכפר, וה"ה שאין מיתחן צדיקים מכפרת יש לשער, דרבי לא אמר שעל כרת דיומא אין יוה"כ מכפר רק בלא תשובה, דלשטת רבי יוה"כ מכפר אף על שאינם שבים, ואילו שיה זקא בשאר עבירות, אלא בכרת דיומא גו' לרבי אין יוה"כ מכפר רק לרבי, אולם אנו לא שבים זה וזה לא ידענו למה מכפר, דגם הולקים על רבי, וס"ל דיומא, אולי נכפר רק לרבי, וזהו חילוקו של רבי יוה"כ מכפר רק לרבי, וזהו חילוקו של רבי יוה"כ מכפר גם לרבי.

אין יוה"כ מכפר רק לשאינם שבים, אבל לשבים גם ברכת דיומא יוה"כ
מכפר, וזה הכובס שהפיל עצמו מן הגג עשה כן מחמת תשובה וכפרה,
וכמ"ש במהרי"ט שם בכתובות, שמבואר בירושלמי שרבי מה בע"ש.

ונח ארך או היום, כדי שיהי' יכולין לעסוק בקבורתו של רבי, ולהכין
אח"כ צרכי שבת, ולכן יצאה בת קול, שכל מי שהי' בפטירתו של רבי
והתעסק בקבורתו, מוזמן לחיי העוה"ב, כדי להודות, שלא חללו את השבת,
וחת הכובס שלא הי' באשכבתי דרבי, א"כ חילל שבת שלא לצורך קבורת
רבי, וע"כ קיים בעצמו סקילה, כדין המחלל את השבת, והפיל עצמו מן
הגג, ול"ה איפוא מאבד עצמו לדעת עיי"ש, וע"כ יצאה בת קול ואמרה,
שגם הוא מוזמן לחיי העוה"ב, דאף שחטאו הי' בבחינת כרת דיומא, שאין
יוה"כ מדבר, מ"מ מיתתו של רבי כפרה גם עליו, כיון שעשה מחמת
תשובה, ולשבים גם ברכת דיומא יוה"כ מכפר, וה"ה שגם מיתת צדיקים
מכפרת וכאמור, ועיין בספרי ברכת אהרן מאמר קפ"ד מה שכתבתי בדברי
הגמרא בכתובות ובדברי מהרי"ט שהבאתי עיי"ש.

אושר בעולם הזה כיצד?

"בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת" (כג, מב)
אמרו חז"ל "בסכת תשבו שבעת ימים" - אמרה תורה כל שבעת הימים צא
מדירת קבע ושב בדירת עראי (סיכה ב).

לכאורה צריך להבין חרי חג הסוכות הוא זמן שמחתנו, מדוע א"כ צוותה
התורה לצאת מדירת קבע ולשבת בדירת עראי המונע את שמחת החג.
אמנם כאשר מתבוננים רואים כי אי אפשר להגיע לשמחה אמיתית רק לאחר
שהאדם מבין בהכרח שהעולם הזה הוא עראי, ומי שחושב שהעולם הזה הוא
התכלית ומשקיע את כל חייו בהבלי העולם, לעולם לא יהיה מאושר, שהרי אמרו
רבותינו מי שיש לו מנה רוצה מאתים ומי שיש לו מאתים רוצה ארבע מאות
וכו' ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו, נמצא שכל ימי חייו חי בעצבות שלא השיג
את מבוקשו. ולא זו בלבד, אלא מי שרודף אחר תאוותו אין לו חיים שהרי
"הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", ובודאי שאושר אמיתי
אין לו...

רק כאשר אדם מבין שאין העולם הזה אלא פרונדור לעולם הבא, ואינו
משקיע את זמנו אלא בקיום התורה והמצוות הוא המאושר הגדול ותמיד עלו
נשמח.

נמצא א"כ שאין בצווי התורה לצאת מדירת קבע ולשבת בדירת עראי, סתירה
כלל לשמחת החג, ואדרבה בזה יש את השמחה האמיתית למביני דבר.

"אשריך בעולם הזה"

המשנה (אבות פ"ו) אומרת "כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים
במשורה תשתה על הארץ תישן והיי צער תחיה אם אתה עושה כן אשריך בעולם
זה וטוב לך לעולם הבא".

אמר מרן הרב שך זצוק"ל דברי חז"ל אלו אינם חלילה אינו מליצה או פזמון,
אלא דברים ככתבם ממש. אין לו לאדם מה לאכול, חתיכת פה צנומה מהווה
את כל מנת מאכלו, גם מים להריות את צמאיו ולהרטיב צריה גופו אין בתי
בו אבן ומימה ובמשורה, כסית לעווי אין בידו, מכנרת חיי חיי צער, ועל אף

כל זאת "אשריו בעולם הזה", לא רק שם בעולם הבא "טוב לו" כי אם גם כאן, בהיותו חי חיים שכאלו - "אשריך", מאושר הוא מכל האדם. וכל כך למה משום שעמל בתורה.

ואי אפשר להבין זאת אמר הגאון בבא אסר ולמן מלצר זצ"ל רק - "אם אתה עושה כו" כפי שהדגישה המשנה, זר לא יכול להבין זאת. מי שאינו חי בתורה בצורה כזו אינו יכול לדעת ולהרגיש את טעם החיים הללו. הוסיף על זה הגה"צ ר' אליהו לאפיאן זצ"ל משל, אדם שלא שטה יין מעולם, ורוצה לדעת איזה טעם בני אדם מרגישים ביו, בא השני ואומר לו טעם חמוץ אתה יודע, ואומר לו הן, טעם מתיקות אתה ג"כ יודע, והוא אומר לו הן, ועל ידי זה הוא מסביר לו שאם תערב כך וכך אחוזים של חמיצות וכך וכך מתיקות תדע טעם חיין, הרי מובן שכל הסבר זה עדיין לא יבהיר לו לדעת טעם יין בכלום, משא"כ כשימוזג לו כוס יין וישתה, שוב אין צורך לשום קסבר והוא ידע על בוריו טעם יין. כן הוא כאן אי אפשר להסביר לאדם בשום אופן מהות תענוג והעידון אשר ימצא מי שעמל בתורה אחרי אכילת פת במלח ומים במשורה, אבל אם אתה עושה כן תראה בחוש ותרגיש בעצמך כי 'אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה

V. 19. ולא יקדשו את העם בגדיהם. It is clear that this cannot mean

that they have to discard their priestly garments before leaving the Sanctuary in order to prevent them from becoming unclean through contact with the people, otherwise it would say ולא יטמאו את בגדיהם. But it is equally clear that here there is no idea of any transmitting holiness to the people through the garments.

It is true that we do find transference of holiness through contact in בזבחים 83 that only applies to הזבח and the מזבח. In the same way it says of the חטא and the מזבח in Levit. VI, 11 and 20: כל אשר יגע וגו' יקדש, but there it is speaking of actual concrete transference by penetration בליעה, and there it is everywhere only speaking of the properties of lifeless material. Only טומאה unfitness, ritual impurity can be transferred to people by contact but never קדושה, holiness. But even if — contrary to common sense — it were possible for priestly

garments to have really some effect in making the lives of the people holy, surely that would be something to be eagerly encouraged, not carefully avoided. But every thought of any of its holy things having any such mysterious magic influence is totally rejected by God's Torah as being contrary to its teaching that one's moral freedom of decision is to be exercised solely by one's own free will. Hence the ולא יקדשו וגו' cannot

mean "so that they do not sanctify", but, not with their clothes, or it is not through their clothes can they sanctify the people. The stress is on the word בגדיהם. Certainly the priestly garments have such meaning and importance that any act of the offerings done without the officiating priests being clad in them is invalid, and is as if performed by a זר, a non-priest, and

the sentence כל הזר הקרב יומת would apply to the priest himself. For, as the garments have to be the property of the community, when he is invested in it, the personality of the priest entirely disappears and he stands there as the servitor of the Sanctuary, and only so can he function as such. (For the meaning of the garments to the High-Priest himself see S.R. Hirsch on Ex. Ch. XXVIII). But that only goes for the procedures that are to be

done in the name of the Sanctuary. The importance of the priests, however, goes farther. It is exhaustively condensed in two words of our Sedra ויקרא (XX, 6): — they themselves are to be a Sanctuary. Wherever they are, outside the Temple too, not by their clerical appearance, but by their whole

personality, by their whole life, in conduct and deed, by the pure noble model way in which they live it, they are to influence the people to live holy lives, and through their example — by no means through their clothes — prepare the basis, in the lives of the people, for the realisation of those

truths and aims which they express symbolically by the procedures which they conduct in the Temple. For the pomp of ornate pontifical garb there is no place in the realm of the Divine Torah. But rather, the hypocritical, haughty assumption of superior holiness worn on the surface receives the

hardest condemnation. We think e.g. of Isaiah LXV, 5: "Who then say: 'Keep to thyself, come not near unto me, for I am holier than thou! Such as smoke of a fire that blazeth the whole day in My Countenance'" The same is

described in Parashat IV, 15 with the words: "Out of the

mouth of a fire that blazeth the whole day in My Countenance"

described in Parashat IV, 15 with the words: "Out of the

(11)

(12)

ל' הירש
הפסוק